

Raadsstuk

Onderwerp: Nota “Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers”.

Reg.nummer: STZ/WWGZ/2011/118524

1. Inleiding

Nieuw beleid is nodig omdat het Rijk in 2009 en 2010 de mogelijkheden voor mensen met een beperking en kwetsbare mensen heeft beperkt om een beroep te doen op de begeleidende voorzieningen vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

De “Ondersteunende begeleiding psychosociaal” en de begeleiding binnen de “Pakketmaatregel AWBZ” waren gericht op het versterken van regie over het eigen leven en op participatie. Dit is vooral het domein de gemeente.

Ruim 850 van de 2300 Haarlemmers die op 1 januari 2009 een AWBZ indicatie hadden, werden als gevolg van de Pakketmaatregel AWBZ met het verlies van hun indicatie of een deel daarvan geconfronteerd¹. Het treft een diverse groep qua leeftijd, achtergrond en beperking. Het gaat om ouderen met licht ‘regieverlies’ die dreigen te vereenzamen, om mensen met een psychiatrische geschiedenis of met een licht verstandelijke beperking. Maar ook om mensen die het gewoonlijk wel redden, maar door een opeenhoping van problemen begeleiding nodig hebben. Zij hebben deze ondersteuning nodig om mee te blijven doen in de samenleving of om de regie op hun dagelijkse leven te herpakken. Uit recent Haarlems onderzoek blijkt dat de helft van deze mensen behoefte heeft aan een alternatief en een groter beroep doet op de mantelzorgers en vrijwilligers dan voorheen.

De gemeente heeft in 2009 en 2010 direct praktisch gehandeld door de gevolgen van het wegvallen van begeleiding op te vangen. Zo is met het oog op de noodzakelijke continuïteit het aanbod van een aantal welzijn- en zorginstellingen gesubsidieerd (STZ/WWGZ/2008/192676, 2009/69436 en 2010/63447 en STZ/WWGZ/2009/235288). Deze maatregelen blijken in het algemeen goed aan te sluiten op de behoefte van de doelgroep en zijn ter overbrugging tot aan de vaststelling van deze nota verlengd (STZ/WWGZ/2010/410012). Het is echter belangrijk dat er een beleid is op basis waarvan de begeleidingsactiviteiten voor kwetsbare Haarlemmers of stadsgenoten met een beperking getoetst, beoordeeld en aangepast kunnen worden.

Op 22-02-2011 heeft B&W de Conceptnota “Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers” vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Bij het opstellen van de Conceptnota zijn al gesprekken gevoerd met instellingen, zijn burgers via een telefonische enquête ondervraagd en is de Wmo-raad in een vroegtijdig stadium betrokken bij de voorbereidingen. Op verzoek van de commissie is deze Conceptnota op 14-4-2011 aan de orde geweest in de vergadering van de Commissie Samenleving. De opmerkingen uit de commissie spitsten zich toe op de positie van deze nota in relatie tot de bezuinigingen, Hof 2.0 en de toekomstige overheveling uit de AWBZ. Daarnaast

---

¹ De herindicaties in het kader van de Pakketmaatregel zijn afgerond. Dit betekent dat in het vervolg - bij ongewijzigd toepassen van de indicatiecriteria door het CIZ - circa 850 Haarlemmers geen of minder recht hebben op AWBZ-begeleiding dan vóór de Pakketmaatregel. Dit hoeft dus niet jaar op jaar om dezelfde 850 personen te gaan.

had de commissie opmerkingen over de kerndoelen en enkele specifieke vragen over de nota. De reacties uit de commissie zijn verwerkt in de nota. In het kader van de inspraak is één zienswijze ingediend, namelijk door de Wmo-raad (bijlage 3). De voorgestelde reactie is bijgevoegd in bijlage 4. De zienswijze van de Wmo-raad is verwerkt in de nota.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

- 1 De nota “Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en Kwetsbare Haarlemmers” vast te stellen.
- 2 Conform bijgevoegde conceptbrief (bijlage 4, reg.nr. STZ/WWGZ94945) te reageren op de zienswijze van de Wmo-raad.
- 3 De kosten van het besluit bedragen € 1.518.267,-- te dekken uit Programma 3.
- 4 Ten laste van de Pakketmaatregelgelden 2011 een bedrag van € 91.697,- incidenteel toe te voegen aan de Algemene Middelen.

3. Beoogd resultaat

De resultaten zijn:

- een begeleidingsaanbod voor Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers dat functioneert als vangnet gericht op het hernemen van regie op het eigen leven;
- een collectief ondersteunings- en begeleidingsaanbod dat flexibel inspeelt op individuele wensen van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers.

4. Argumenten

Deze nota geeft een kader voor de verdeling van de overgekomen budgetten vanuit het rijk in verband met aanpassingen in de AWBZ 2009/2010.

Het sociale domein is volop in beweging. Sinds het vaststellen van het huidige Wmo-beleid hebben zich twee belangrijke *nieuwe* ontwikkelingen voorgedaan:

1. de gemeente is geconfronteerd met een grote bezuinigingsopgave;
2. het kabinet Rutte heeft een grootschalige decentralisatie binnen het sociaal domein aangekondigd: Wet werken naar vermogen, Jeugdzorg en AWBZ-begeleiding.

Deze stapeling van uitdagingen is zo verstrekkend, dat een systeemomslag onvermijdelijk wordt.

In deze nota is beslist sprake van vernieuwing (w.o. andere uitgangspunten en werkwijzen dan in de AWBZ, nieuwe doelgroepen, nieuwe activiteiten, intensivering integraal werken en samenwerking), maar deze vernieuwing laat het onderliggende systeem nog ongemoeid.

Een systeeminnovatie sociaal domein is een veel grotere omwenteling die als zodanig meer tijd vraagt.

Deze nota hangt samen met het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning

Deze nota bouwt - evenals Hof 2.0 en evenals de voorstellen voor bezuinigingen op de subsidies in het sociaal domein - voort op de uitgangspunten uit het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning: zoveel mogelijk op eigen kracht en met behulp van de eigen omgeving (ev. aangevuld met cliëntondersteuning om eigen kracht te ontwikkelen, een netwerk op te bouwen en de juiste begeleiding te vinden) en alleen waar nodig een begeleidingsaanbod op maat.

Er is aansluiting gezocht bij bestaande initiatieven.

Om de afstand tussen vraag en aanbod te verkleinen en om de regiemoogelijkheid te vergroten, is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de welzijnsorganisaties waar we als gemeente al een relatie mee hebben. De begeleidingsactiviteiten worden bij voorkeur uitgevoerd door de welzijnsorganisaties of vrijwilligersorganisaties in samenwerking met zorginstellingen vanwege hun expertise en vanwege de aansluiting op de AWBZ-zorg.

De uitgangspunten en kerndoelen zijn anders dan in de AWBZ.

Ten opzichte van de uitvoering door de AWBZ is in deze nota duidelijk sprake van een omslag. De AWBZ redeneert vanuit beperkingen. Deze nota redeneert vanuit wat iemand zelf nog kan of kan organiseren en waaraan hij vervolgens nog behoefte heeft met het oog op het in voldoende mate kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiermee wordt een stap gezet in de richting van minder zorgafhankelijkheid. Daarnaast wordt in deze nota anders dan in de AWBZ omgegaan met indiceren. Uit het oogpunt van vermindering van de bureaucratie zal centrale indicatiestelling aan de voorkant zoveel mogelijk vermeden worden.

De nota “Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en Kwetsbare Haarlemmers” is gericht op het bereiken van de volgende kerndoelen:

- Versterking sociaal netwerk van kwetsbare burgers en mensen met een beperking.
- Ondersteuning bij het vinden en organiseren van een passend aanbod.
- Beschikbaarheid van voldoende alternatieven en keuzemogelijkheden.

Versterking sociaal netwerk van kwetsbare burgers en mensen met een beperking.

De versterking van het sociale netwerk van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers is uitgangspunt van beleid. Vereenzaming wordt voorkomen en meedoen aan de samenleving wordt gestimuleerd. Daarom worden mogelijkheden voor ontmoeting en inloop gesubsidieerd en wordt aansluiting gezocht bij vrijwilligersinitiatieven op stedelijk niveau en in de wijken, zoals de buurtmarktplaats (Buuv). Hierbij is de inzet van alle betrokken Haarlemmers onmisbaar. Daarom wordt extra geïnvesteerd in het werven van meer zorgvrijwilligers en “maatjes”.

Ondersteuning bij vinden en organiseren van een passend aanbod.

Hulp en ondersteuning bij het vinden van een passend aanbod is nodig, want veel mensen hebben nog geen alternatief gevonden. Alle Haarlemse burgers die hun AWBZ-begeleiding geheel of gedeeltelijk zijn kwijtgeraakt of die daarvoor in de toekomst niet meer in aanmerking komen kunnen hulp krijgen bij het zoeken naar alternatieven en nieuwe mogelijkheden.

Uit het oogpunt van vermindering bureaucratie wordt centrale indicatiestelling aan de voorkant zoveel mogelijk vermeden. Uitgegaan wordt van de vraag van de klant en de professionaliteit van de instellingen. Bij de psychosociale begeleiding voor ontregelde huishoudens worden instrumenten als toetsing achteraf, steekproeven en collegiale toetsing ingevoerd. Alleen voor de complexere situaties wordt in dit verband invulling gegeven aan een (centrale) toegang, doorzettingsmacht bij acute crisissituaties en het scherp krijgen van de ‘vraag achter de vraag’ waardoor de begeleiding zo effectief en efficiënt mogelijk kan worden ingezet. In dat geval wordt door een professional een plan van aanpak voor een ontregeld huishouden voorgelegd aan een BCT.

Beschikbaarheid van voldoende alternatieven en keuzemogelijkheden.

Het bieden van voldoende alternatieven en keuzemogelijkheden is essentieel, want elk individu heeft specifieke problemen, wensen en mogelijkheden. Er worden voldoende alternatieven georganiseerd, zodat voor iedereen die dat nodig heeft een passend vangnet is. Voor uitbreiding van bestaande of inrichting van nieuw aanbod wordt in de eerste plaats aangehaakt bij het al ontwikkelde brede welzijnsaanbod dat zich deels al inzet voor de doelgroep. Samenwerking met zorginstellingen is hierbij een uitgangspunt vanwege hun expertise en de aansluiting op de AWBZ-zorg. Na vaststelling van deze nota zal ook geëxperimenteerd worden met het opzetten van netwerktafels, een samenwerkingsmodel tussen welzijn en zorg op wijkniveau, gericht op maatwerk voor de individuele vrager.

Het door de gemeente gesubsidieerde aanbod wordt zo vormgegeven dat mensen daarbinnen een eigen invulling kunnen kiezen. Hierdoor is het niet noodzakelijk om voor begeleiding of ondersteuning persoonsgebonden budget of vouchers te verstrekken.

De drie kerndoelen zijn vertaald in het financieel overzicht

De voornoemde drie kerndoelen overlappen elkaar deels en kunnen niet los van elkaar gezien kunnen worden. Zo valt te verwachten dat een dagarrangement voor ouderen (derde kerndoel) tevens een versterking van het sociaal netwerk oplevert (eerste kerndoel). En binnen het begeleidingsaanbod (derde kerndoel) zal blijvend aandacht geschonken moeten worden aan het stimuleren van de eigen kracht / opbouwen sociaal netwerk (eerste kerndoel). Dit laatste vereist ook een bepaalde attitude van professionals die nog verder ontwikkeld moet worden.

In het bijgevoegde financieel overzicht correspondeert het kerndoel 'versterken van het sociaal netwerk' met name met 'Maatjesprojecten en vrijwilligerswerk'. Het kerndoel 'ondersteuning bij het vinden van een passend aanbod' is met name vertaald in 'Zoeken naar alternatieven' en het kerndoel 3 'voldoende en divers aanbod voor iedereen die het nodig heeft' is met name uitgewerkt in 'Dagarrangementen', 'Kwartiermaken', 'Psychosociale begeleiding', 'Eigen Kracht Conferenties'.

Het van het rijk ontvangen compensatiebudget wordt ingezet.

In de begroting 2011 is structureel voor de uitvoering van de nota in totaal € 1.609.964,- aan compensatiebudget beschikbaar.

Het budget bestaat uit twee delen:

1. Voor de psychosociale begeleiding van ontregelde huishoudens zijn gemeenten op basis van de situatie in 2007 gecompenseerd. In 2011 is een bedrag van in totaal € 592.964,- beschikbaar vanuit de Decentralisatie-uitkering MO/VB (maatschappelijke Opvang, OGGZ en Verslavingsbeleid), de specifieke uitkering Vrouwenopvang en gemeentefonds psychosociaal. Bij de overheveling van het budget van rijk naar gemeenten wordt geen compensatie toegepast voor een mogelijke groei van de vraag naar deze begeleiding. Daarom wordt een deel van de psychosociale hulpverlening uit het naar aanleiding van de Pakketmaatregel verstrekte budget bekostigd. De kostenplaats in de begroting is 2343-4756-1100.
2. Voor de Pakketmaatregel is structureel € 1.017.000,- in de begroting 2011 beschikbaar. De kostenplaatsen in de begroting zijn 2343-4756-1100 en 2342-4756-1100.

Besloten is ten laste van dit compensatiebudget in 2011 eenmalig een bedrag van € 91.697,- toe te voegen aan de Algemene Middelen.

Daarnaast is in de Kadernota opgenomen dat m.i.v. 2012 structureel een bedrag van € 154.000,- bezuinigd zal worden ten laste van dit compensatiebudget.

In het bijgevoegde financieel overzicht (bijlage 1) wordt uitgegaan van een halve jaarschijf 2011. Zoals eerder besloten komt de nota "Verlenging plan van aanpak Pakketmaatregel AWBZ en psychosociaal voor 2011"(reg.nr. 2010/410012) te vervallen na vaststelling van deze nota, waarbij de subsidies die in dit kader voor 2011 verleend zijn in stand blijven. In het financieel overzicht staan alle subsidies in dit kader opgenomen. De subsidies met een * worden verleend na vaststelling van deze nota en de subsidies met twee ** worden na vaststelling van deze nota verhoogd t.o.v. het voornoemde besluit 2010/410012. Met de kennis van nu wordt voor de overzichtelijkheid alvast een doorkijkje geboden naar 2012 (hele jaarschijf). Eind van dit jaar volgt evenwel nog een definitieve uitvoeringsnota 2012.

5. Kanttekeningen

1. Toereikendheid van het aanbod

Het is niet duidelijk of het aanbod in de toekomst voldoende van omvang zal zijn. De druk op de psychosociale ondersteuning van ontregelde huishoudens zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. Ook is lang niet iedereen al voorzien van een passend alternatief. Daarnaast zullen nieuwe mensen met ondersteuningsvragen bij de gemeente aankloppen. Hoe groot die vraag in de toekomst zal zijn is nu moeilijk te voorspellen. Op basis van onderzoek en statistiek, contacten met de Wmo-raad, partners in de stad en beleidsontwikkeling in andere steden is in 2010 een eerste analyse gemaakt (zie bijlage B bij de conceptnota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers", reg.nr. STZ/WWGZ/2010/420667). Hoewel hierdoor veel meer duidelijkheid bestaat over de behoefte aan begeleiding, is zeker niet uitgesloten dat er nog verborgen vraag aanwezig is of dat andere arrangementen nodig zijn. De instellingen die in de wijk actief zijn, zijn daarbij de ogen en oren van de wijk. Ook geven o.a. Loket Haarlem en team Wmo-voorzieningen signalen af. Daarnaast is een aantal instrumenten voorhanden om trends waar te nemen, zoals het preventief huisbezoek en de omnibusenquête. Mocht in de toekomst blijken dat de vraag het aanbod overstijgt, dan wordt een nader voorstel aan uw raad voorgelegd.

2. Aansluiting aanbod op de vraag

Op basis van deze eerste analyse is een breed palet aan mogelijkheden gecreëerd. Hierbij is door de bestaande instellingen voor welzijn gezocht naar nieuwe oplossingen, o.a. door intensief samen te werken met zorginstellingen. Veel hiervan bevindt zich nog in een startfase. In de nota staan tevens een aantal ontwikkelpunten opgenomen die samen met en door het veld opgepakt en uitgewerkt gaan worden, onder andere in de vorm van kwartiermakerschappen. Op deze wijze worden vraag en aanbod zo goed mogelijk afgestemd.

6. Uitvoering

Samenwerking en communicatie met externe partners

De instellingen die subsidie ontvangen voor psychosociale begeleiding en voor activiteiten in het kader van het Plan van aanpak 2010 Pakketmaatregel, hebben een tussenrapportage 2010 ingediend. Aan de hand van deze tussenrapportages zijn gesprekken gevoerd over de voortgang van de activiteiten en het perspectief voor

2011 en verder. De signalen van de instellingen zijn belangrijke input voor de nota. Jaarlijks zal in het kader van de vaste cyclus in overleg worden getreden met de betrokken instellingen met het oog op eventuele benodigde bijstellingen in de uitvoering. Deze gesprekken worden tevens gevoerd met partners die in staat zijn om op de nieuwe vraag een passend en vernieuwend aanbod te ontwikkelen. Jaarlijks wordt door B&W een uitvoeringsplan vastgesteld op basis van de in deze nota vastgestelde uitgangspunten. Deze nota zal onderdeel gaan uitmaken van het nieuwe Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning.

7. Bijlagen

Bijlage 1: Financieel Overzicht

Bijlage 2: Nota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en Kwetsbare Haarlemmers".

Bijlage 3: Brief Wmo-raad 'Advies Begeleidingsstructuur' d.d. 6-4-2011, reg. nr. STZ/WWGZ/2011/94945.

Bijlage 4: Brief aan de Wmo-raad in reactie op zijn advies, reg. nr. STZ/WWGZ/94945.

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- 1 De nota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en Kwetsbare Haarlemmers" vast te stellen.
- 2 Conform bijgevoegde conceptbrief (bijlage 4, reg.nr. STZ/WWGZ94945) te reageren op de zienswijze van de Wmo-raad.
- 3 De kosten van het besluit bedragen € 1.518.267,-- te dekken uit Programma 3.
- 4 Ten laste van de Pakketmaatregelgelden 2011 een bedrag van € 91.697,- incidenteel toe te voegen aan de Algemene Middelen.

Gedaan in de vergadering van ... ..

De griffier

De voorzitter

Bijlage 1: Financieel Overzicht

Organisatie	Activiteit	2011			2012			
		Psychosociale begeleiding	Pakket-maatregel	Totaal	Psychosociale begeleiding	Pakket-maatregel	Totaal	
Zoeken naar alternatieven								
1a. Kontext	0,42 fte ouderenadviseur	€	36.136	€	36.136	€	36.136	
1b. MEE *	Cliëntondersteuning: begeleiding bij het zoeken naar alternatieven	€	35.000	€	70.000	€	70.000	
1c. Dock/Haarlem Effect *	Experiment netwerktafels	€	12.500	€	50.000	€	50.000	
Subtotaal		€	-	€	83.636	€	83.636	
		€	-	€	156.136	€	156.136	
Maatjesprojecten en vrijwilligerswerk								
2a. InGeest **	Maatjesproject	€	89.113	€	120.000	€	120.000	
2b. STG *	Extra individuele vrijwillige thuisbegeleiding (0,68% regio-aandeel H'lem)	€	10.948	€	10.948	€	10.948	
2d. RIBW	Catch It: bemiddeling in sociale contacten tussen mensen met psychiatrische / psychosociale problemen	€	10.000	€	10.000	€	10.000	
2e. RIBW	Sportmaatjes voor 40 personen psychiatrische / psychosociale problematiek	€	17.500	€	17.500	€	17.500	
2f. Vrijwilligerscentrale	Project werving zorgvrijwilligers	€	5.000	€	5.000			
Subtotaal		€	-	€	132.561	€	132.561	
		€	-	€	158.448	€	158.448	
Dagarrangementen								
3a. Dock	3/ 4 dagarrangementen voor ouderen en ev. andere doelgroepen	€	31.295	€	41.726	€	41.726	
3b. Effect	2 dagarrangementen voor ouderen en ev. andere doelgroepen (2011 incl. methodiekontw. Inspiratiekaarten).	€	31.800	€	22.560	€	22.560	
3c. Rode Kruis	1 / 2 dagarrangementen voor ouderen	€	13.710	€	27.580	€	27.580	
3d. Dagarrangementen	Beschikbaar voor extra dagarrangementen 2012 diverse instellingen				€	7.489	€	7.489
3e. De Baan *	Dagactiviteiten ouderen LVG	€	10.000	€	10.000	€	10.000	

Organisatie	Activiteit	2011			2012		
		Psychosociale begeleiding	Pakket-maatregel	Totaal	Psychosociale begeleiding	Pakket-maatregel	Totaal
3f. De Baan *	Dagactiviteiten voor kinderen LVG		€ 10.000	€ 10.000		€ 10.000	€ 10.000
3g. De Baan *	Extra activiteitenaanbod LVG		€ 6.000	€ 6.000		€ 6.000	€ 6.000
3h. ROADS	Inloopvoorziening psychiatrische / psychosociale problematiek (co-financiering Zorgkantoor AWBZ)		€ 55.742	€ 55.742		€ 55.742	€ 55.742
3i. RIBW	Computerpasje en De Passant voor mensen met autisme spectrum stoornis.		€ 20.000	€ 20.000		€ 20.000	€ 20.000
Subtotaal		€ -	€ 178.547	€ 178.547	€ -	€ 201.097	€ 201.097
Kwartiermaken							
4a. De Baan	Kwartiermaakactiviteit mensen met een licht verstandelijke beperking		€ 4.130	€ 4.130		€ 4.130	€ 4.130
4b. Effect	Kwartiermaak activiteit mensen met psychiatrische achtergrond		€ 9.000	€ 9.000		€ 9.000	€ 9.000
Subtotaal		€ -	€ 13.130	€ 13.130	€ -	€ 13.130	€ 13.130
Psychosociale begeleiding ontregelde huishoudens							
5a. Leger des Heils	Begeleiding van ontregelde gezinnen / individuen in de thuissituatie	€ 337.790	€ 25.000	€ 362.790	€ 225.750		€ 225.750
5b. Zorgbalans	Begeleiding van ontregelde gezinnen / individuen in de thuissituatie	€ 132.000	€ 25.000	€ 157.000	€ 225.750		€ 225.750
5c. ROADS	Begeleiding van ontregelde individuen psychosociaal en 'licht' psychiatrisch	€ 38.000	€ 79.432	€ 117.432	€ 38.000	€ 79.432	€ 117.432
5d. BCT	Registreren e/o indiceren ontregelde gezinnen / individuen Leger + Zorgbalans		€ 50.000	€ 50.000	€ 14.550		€ 14.550
5e. BCT	Systeem-aanpassing				€ 3.740	€ 16.260	€ 20.000
5f. Humanitas	Inzetten Humanitas voorbereiden schuldhulp via Hoofdafdeling DV		€ 25.000	€ 25.000		€ 25.000	€ 25.000
5g. Via hoofdafd. DV	Inzetten cleanteam		€ 25.000	€ 25.000		€ 25.000	€ 25.000

Organisatie	Activiteit	2011			2012		
		Psychosociale begeleiding	Pakket-maatregel	Totaal	Psychosociale begeleiding	Pakket-maatregel	Totaal
5h. BlijfGroep **	Begeleiding van vrouwen en kinderen in een opvangvoorziening	€ 70.793	€ 74.207	€ 145.000	€ 70.793	€ 74.207	€ 145.000
5i. RIBW	Herkanswoningen OGGZ: psychosociale woonbegeleiding		€ 55.000	€ 55.000		€ 55.000	€ 55.000
Subtotaal		€ 578.583	€ 358.639	€ 937.222	€ 578.583	€ 274.899	€ 853.482
Eigen krachtconferenties							
6a. MEE	10 Eigen Kracht Conferenties		€ 37.290	€ 37.290		€ 37.290	€ 37.290
Overig							
7a. InGeest/jeugdriagg	Cp GGZ éénmalig		€ 92.000	€ 92.000			
7b. Hoofdafd. Stadszaken	Uitvoeringskosten	€ 14.381	€ 22.000	€ 36.381	€ 14.381	€ 22.000	€ 36.381
7c. Hoofdafd. Stadszaken	Nader onderzoek regionale cofinanciering		€ 7.500	€ 7.500			€ -
Subtotaal		€ 14.381	€ 121.500	€ 135.881	€ 14.381	€ 22.000	€ 36.381
Totaal		€ 592.964	€ 925.303	€ 1.518.267	€ 592.964	€ 863.000	€ 1.455.964
Beschikbaar in begroting		€ 592.964	€ 1.017.000	€ 1.609.964	€ 592.964	€ 1.017.000	€ 1.609.964
Saldo beschikbaar		€ -	€ 91.697	€ 91.697	€ -	€ 154.000	€ 154.000

Legenda:

* Beschikken per 1 juli 2011

** Uitbreiding beschikkingen per 1 juli 2011

Versie juni 2011

***Samen leven in Haarlem: begeleiding van
Haarlemmers met een beperking en kwetsbare
Haarlemmers.***

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Opgave	4
1.3 Positie van deze nota in relatie tot nieuwe ontwikkelingen	6
2. ACHTERGROND EN ANALYSE	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Veranderingen in de AWBZ	7
2.3 Overgangsmatregelen 2009 t/m 2011	7
2.4 Veranderingen voor Haarlemse burgers en instellingen	8
3. UITVOERING	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Omvang van de vraag	13
3.3 Ondersteuning bij het zoeken naar alternatieven	13
3.4 Alternatieven en keuzemogelijkheden	14
4. FINANCIËN	20

Bijlagen:

- A. Notitie onderzoek Beleid Haarlem over gezinsbegeleiding van probleemgezinnen, Bureau HHM, december 2010.
- B. Onderzoek Pakketmaatregel AWBZ in Haarlem. Eerste beeld van de gevolgen van verlies aan begeleidingsuren, Onderzoek en Statistiek Haarlem, september 2010.

Voor de bijlagen A en B wordt verwezen naar de conceptnota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers", reg.nr. STZ/WWGZ/2010/420667.

SAMENVATTING

In 2009 en 2010 heeft het rijk de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) aangepast. Hiervoor is gekozen, omdat de kosten van de AWBZ de laatste jaren sterk zijn gestegen. Het doel van de strengere toelatingscriteria is om de AWBZ betaalbaar te houden en weer te laten zijn waar zij oorspronkelijk voor bedoeld was: een vangnet voor de meest kwetsbare mensen in de samenleving. Hiermee wordt meer nadruk gelegd op de zelfredzaamheid van burgers en de mogelijkheden van ondersteuning uit hun eigen netwerk.

Deze nota richt zich op de vraag hoe de Haarlemse burger die de AWBZ-indicatie voor begeleiding is kwijtgeraakt of nadien met een beperking of kwetsbare maatschappelijke positie geconfronteerd wordt, het beste ondersteund of begeleid kan worden bij het behouden en versterken van de eigen kracht. Daarnaast wordt in de nota aangegeven op welke wijze begeleiding het beste georganiseerd kan worden als begeleiding toch nodig blijkt.

In de nota wordt invulling gegeven aan drie kerndoelen.

Kerndoel 1: Versterken van het sociaal netwerk van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers.

Kerndoel 2: Ondersteuning bij het vinden en zelf organiseren van een passend aanbod.

Kerndoel 3: Het organiseren van voldoende alternatieven en keuzemogelijkheden voor Haarlemmers die begeleiding nodig hebben.

Alternatieven en keuzemogelijkheden

- Dagarrangementen en inloopvoorzieningen
- Maatjes en andere vrijwilligers
- Kwartiermakers
- Psychosociale begeleiding voor ontregelde huishoudens
- Eigen Kracht Conferenties
- Netwerktafels

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Met de meeste Haarlemmers gaat het goed. Volgens het gemeentelijk Omnibusonderzoek 2008 waarden inwoners hun eigen welzijn met een rapportcijfer 6,9. Maar er zijn doelgroepen die extra aandacht vragen. Vanwege het schrappen door het rijk van de AWBZ-functie Ondersteunende Begeleiding op psychosociale grondslag (2009) en als gevolg van de Pakketmaatregel AWBZ (2010) is de vraag toegenomen naar de ondersteuning en begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers. Ook is de vraag naar de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers toegenomen. Mensen die hun indicatie hebben verloren, maakten bijvoorbeeld vanuit de AWBZ gebruik van dagopvang, individuele ondersteuning bij dagelijkse activiteiten of logeermogelijkheden voor kinderen met een beperking in het weekend. Deze mensen zullen een groter beroep gaan doen op bijvoorbeeld Wmo-verstrekkingen en het welzijnswerk. De middelen van de AWBZ zijn gedeeltelijk overgeheveld naar de gemeente. Ongeveer 10 % van het budget is overgeheveld, terwijl uit onderzoek blijkt dat de helft van de mensen alsnog begeleiding nodig heeft. Ondanks dat blijft de gemeente vanuit de Wmo ervoor verantwoordelijk dat haar burgers in staat worden gesteld mee te blijven doen in de samenleving.

Met deze nota wordt invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid van de gemeente in het kader van de Wmo bij de begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers in alle leeftijdsgroepen.

1.2 Opgave

Deze nota geeft een kader voor de verdeling van de overgekomen budgetten vanuit het rijk in verband met aanpassingen in de AWBZ. Het hoofddoel komt overeen met het gemeentelijke beleid in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), zoals verwoord in de nota *Ontmoeten, verbinden en meedoen (2008-2011)*:

Meedoen aan de samenleving mogelijk maken door het versterken van de eigen kracht en mogelijkheden van mensen, en het bevorderen van de sociale samenhang.

Deze nota richt zich op de vraag hoe de Haarlemse burger die de AWBZ-indicatie voor begeleiding is kwijtgeraakt of nadien met een beperking of kwetsbare maatschappelijke positie geconfronteerd wordt, het beste ondersteund of begeleid kan worden bij het behouden en versterken van de eigen kracht en mogelijkheden en hoe de begeleiding het beste georganiseerd kan worden.

In de Nota Welzijnswerk klaar voor de toekomst (2010) wordt binnen het kader van de Wmo invulling gegeven aan de functie van het welzijnswerk voor onder andere Haarlemmers met een beperking, kwetsbare Haarlemmers en betrokken Haarlemmers. Deze nota bouwt hierop voort. De doelgroep komt overeen met de onderstaande doelgroepen uit de Nota Welzijnswerk klaar voor de toekomst:

- Haarlemmers met een beperking zijn mensen met een lichamelijke, (licht) verstandelijke of psychosociale beperking, inclusief chronisch zieken en bijvoorbeeld

ouderen die beperkingen ondervinden bij hun deelname aan de samenleving door licht 'regieverlies' en vereenzaming.

- Kwetsbare Haarlemmers* zijn mensen met complexe meervoudige problemen, waaronder meestal psychosociale of psychiatrische problemen. Het betreft ontregelde gezinnen en individuen, mensen die het gewoonlijk wel redden, maar door een opeenhoping van problemen begeleiding en een snelle interventie nodig hebben.
- Betrokken Haarlemmers zijn alle Haarlemmers die over de mogelijkheden beschikken om mee te doen in de samenleving en ook anderen daarbij helpen of kunnen helpen.

In de nota wordt invulling gegeven aan drie **kerndoelen**:

Kerdoel 1: versterking van het sociaal netwerk van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers.

Er wordt voor het initiëren van ontmoetingsmogelijkheden in de wijken zo veel mogelijk aangesloten bij activiteiten van het wijkwelzijnswerk gecombineerd met vrijwilligersinitiatieven. Uitgangspunt is het versterken van de eigen kracht en mogelijkheden van *Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers*. Hierbij wordt geïnvesteerd in de inzet van de betrokken Haarlemmers door middel van het werven van meer zorgvrijwilligers en 'maatjes'. Belangrijk is dat door de inzet op collectief aanbod buiten de eigen thuissituatie, de mantelzorg wordt ontlast.

Kerdoel 2: Ondersteuning bij het vinden en zelf organiseren van een passend aanbod.

Alle Haarlemse burgers die hun AWBZ-begeleiding geheel of gedeeltelijk zijn kwijtgeraakt of die daarvoor in de toekomst niet meer in aanmerking komen, kunnen hulp krijgen bij het zoeken naar alternatieven en nieuwe mogelijkheden.

Kerdoel 3: Het organiseren van voldoende alternatieven en individuele keuzemogelijkheden voor Haarlemmers die begeleiding nodig hebben.

Er zijn voldoende alternatieven, zodat voor iedereen die dat nodig heeft een passend vangnet of aanbod is. Voor uitbreiding van bestaande of inrichting van nieuw aanbod wordt in de eerste plaats aangehaakt bij het brede welzijnsaanbod dat zich deels al richt op de doelgroep. Samenwerking met zorginstellingen wordt hierbij gestimuleerd vanwege hun expertise en de aansluiting op de AWBZ-zorg. Het door de gemeente gesubsidieerde aanbod wordt vraaggericht opgebouwd, waarbinnen mensen zo veel mogelijk voor een eigen invulling kunnen kiezen.

De aanpak leidt tot de volgende resultaten:

1. een begeleidingsaanbod voor Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers dat functioneert als vangnet gericht op het hernemen van regie op het eigen leven;
2. een collectief ondersteunings- en begeleidingsaanbod dat flexibel inspeelt op individuele wensen van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers.

---

* Dak- en thuislozen vallen ook onder de groep kwetsbare Haarlemmers. Het beleid gericht op dak- en thuislozen is vastgelegd in het Stedelijk Kompas. Het Kompas raakt aan deze nota over begeleiding, met name waar het de psychosociale begeleiding van ontregelde huishoudens betreft. In § 3.4.3 wordt aansluiting gezocht met de Brede Centrale Toegang (BCT) voor dak- en thuislozen.

1.3 Positie van deze nota in relatie tot nieuwe ontwikkelingen

Het sociale domein is volop in beweging. Sinds het vaststellen van het huidige Wmo-beleid hebben zich twee belangrijke *nieuwe* ontwikkelingen voorgedaan:

1. de gemeente is geconfronteerd met een grote bezuinigingsopgave;
2. het kabinet Rutte heeft een grootschalige decentralisatie binnen het sociaal domein aangekondigd: Wet werken naar vermogen, Jeugdzorg en AWBZ-begeleiding.

Deze stapeling van uitdagingen is zo verstrekkend, dat een systeemomslag onvermijdelijk wordt.

Tot nu toe, ook in deze nota, worden vernieuwingen nog binnen het vigerende systeem doorgevoerd. In deze nota is beslist sprake van vernieuwing (w.o. andere uitgangspunten en werkwijzen dan in de AWBZ, nieuwe doelgroepen, nieuwe activiteiten, intensivering integraal werken en samenwerking), maar deze vernieuwing laat het onderliggende systeem nog ongemoeid.

Een systeeminnovatie sociaal domein is een veel grotere omwenteling die als zodanig meer tijd vraagt.

Deze nota bouwt - evenals Hof 2.0 en evenals de voorstellen voor bezuinigingen op de subsidies in het sociaal domein - voort op de uitgangspunten uit het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning: zoveel mogelijk op eigen kracht en met behulp van de eigen omgeving (ev. aangevuld met cliëntondersteuning om eigen kracht te ontwikkelen, een netwerk op te bouwen en de juiste begeleiding te vinden) en alleen waar nodig een begeleidingsaanbod op maat.

Ten opzichte van de uitvoering door de AWBZ is in deze nota duidelijk sprake van een omslag. De AWBZ redeneert vanuit beperkingen. Deze nota redeneert vanuit wat iemand zelf nog kan of kan organiseren en waaraan hij vervolgens nog behoefte heeft met het oog op het in voldoende mate kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiermee wordt een stap gezet in de richting van minder zorgafhankelijkheid. Daarnaast wordt in deze nota anders dan in de AWBZ omgegaan met indiceren. Uit het oogpunt van vermindering van de bureaucratie zal centrale indicatiestelling aan de voorkant zoveel mogelijk vermeden worden.

Om de afstand tussen vraag en aanbod te verkleinen en om de regiemogelijkheid te vergroten, is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de welzijnsorganisaties waar we als gemeente al een relatie mee hebben. De begeleidingsactiviteiten worden bij voorkeur uitgevoerd door de welzijnsorganisaties of vrijwilligersorganisaties in samenwerking met zorginstellingen vanwege hun expertise en vanwege de aansluiting op de AWBZ-zorg.

2. ACHTERGROND EN ANALYSE

2.1 Inleiding

De landelijke uitgaven in de AWBZ zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Het kabinet heeft daarom besloten ingrepen te doen in de AWBZ, met als doel deze voorzieningen toegankelijk te houden voor de allerzwaksten.

2.2 Veranderingen in de AWBZ

Met ingang van 2009 en 2010 zijn twee ingrijpende veranderingen ingevoerd voor gemeenten in de AWBZ.

- Met ingang van 2009 is de '*grondslag psychosociaal*' geschrapt voor de functie ondersteunende begeleiding. De ondersteunende begeleiding met '*grondslag psychosociaal*' die bestemd is voor de psychosociale begeleiding van ernstig ontregelde gezinnen en individuen is geschrapt uit de AWBZ. De verantwoordelijkheid voor deze taak is inclusief de in 2007 beschikbare financiële middelen overgeheveld naar de gemeenten.
- Per 2010 hebben mensen met een lichte beperking hun begeleiding vanuit de AWBZ verloren. Het onderscheid tussen de functies ondersteunende begeleiding (OB) en activerende begeleiding (AB) is verdwenen uit de AWBZ. Hiervoor in de plaats is de functie begeleiding gekomen. Cliënten komen alleen nog in aanmerking voor de nieuwe aanspraak begeleiding als ze matige of ernstige beperkingen hebben. Cliënten die lichte beperkingen hebben komen niet meer in aanmerking voor begeleiding uit de AWBZ. Het gaat hier om alle leeftijdsgroepen: kinderen, jeugdigen, volwassenen, ouderen.

7

Naar verwachting gaat er de komende jaren meer veranderen in de zorgwetgeving. In het regeerakkoord en gedoogakkoord van het kabinet Rutte staat aangekondigd dat alle onderdelen van de functies dagbesteding en begeleiding "het best dichtbij de cliënt geregeld kunnen worden. Zij passen daarom beter binnen de systematiek van de wet maatschappelijke ondersteuning." De dagbesteding en begeleiding zullen volgens de plannen per 2014 worden overgeheveld naar de Wmo. Het jaar 2013 geldt in de voorstellen als een overgangsjaar waarin gemeenten verantwoordelijk worden voor de nieuwe cliënten. De precieze invulling van deze maatregel is op dit moment nog onduidelijk.

2.3 Overgangsmatregelen 2009 t/m 2011

In 2009 en begin 2010 is iedereen die ondersteunende begeleiding of activerende begeleiding uit de AWBZ ontvangt, geherindiceerd door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Na herindicatie ontvangt men in een aantal gevallen minder of geen begeleiding. Mensen die geen indicatie voor begeleiding meer hebben, konden tot 1 oktober 2010 bij MEE terecht voor het zoeken naar alternatieve ondersteuning. Mensen die na herindicatie geen AWBZ-begeleiding meer ontvangen, vallen onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

Op basis van de gegevens die bij de overheveling voorhanden waren was het niet mogelijk direct een gefundeerde beleidsnota voor begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers op te stellen. De informatievoorziening vanuit het Centrum

Indicatiestelling Zorg (CIZ) over de precieze inhoud en omvang van de zorgbehoefte was beperkt. Om ervoor te zorgen dat er niemand tussen wal en schip zou vallen zijn de volgende overgangsmaatregelen genomen:

- Voor de psychosociale begeleiding is door het college besloten voor 2009 t/m 2010 de psychosociale begeleiding voor Maatschappelijke Opvang/Vrouwenopvang en voor ontregelde huishoudens zoveel mogelijk intact te laten (STZ/WWGZ/2008/192676, 2009/69436 en 2010/63447). Voor de psychosociale begeleiding zijn gemeenten vanaf 2009 voor een grootste deel financieel gecompenseerd op basis van een inventarisatie door de Federatie Opvang (peiljaar 2007). Met dit budget zijn de activiteiten van de betrokken instellingen voortgezet.
- Voor gevolgen van de Pakketmaatregel AWBZ is door het College van B&W besloten tot de vaststelling van een Plan van aanpak 2010 om de knelpunten die zich voordeden als gevolg van het helemaal of gedeeltelijk verliezen van het recht op AWBZ-begeleiding op te kunnen vangen (STZ/WWGZ/2009/235288). Voor 2011 is het Plan van Aanpak Pakketmaatregel AWBZ door het College verlengd ter overbrugging van de vaststelling van deze nota (STZ/WWGZ/2010/410012).

2.4 Veranderingen voor Haarlemse burgers en instellingen

Door middel van gericht onderzoek en overleg met interne en externe betrokkenen, waaronder de Wmo-raad en instellingen, is eerst meer inzicht verkregen in de problematiek van de doelgroep.

2.4.1 Veranderingen voor ondersteunende begeleiding op psychosociale grondslag

De al bestaande dienstverlening op het gebied van psychosociale begeleiding is met het oog op een soepele overgang vanaf 2009 door de gemeente overgenomen vanuit de AWBZ. De betrokken instellingen bleken op een verschillende manier hun begeleiding uit te voeren. Ook de duur van de vergelijkbare trajecten verschilt van elkaar. Om hierover helderheid te krijgen is in 2010 een onderzoek uitgevoerd naar de invulling van de werkwijze van de *methodische thuisbegeleiding*. Bij methodische thuisbegeleiding ondersteunt de thuisbegeleider op praktische activerende en ondersteunende wijze in de thuissituatie bij cliënten met psychosociale, licht psychiatrische, pedagogische problematiek in nauwe samenwerking met jeugdzorg, GGZ of andere hulpverleners in een gezin. Het aanbod van het Leger des Heils, Zorgbalans (beide gericht op gezinnen) en ROADS (gericht op individuen) maakt deel uit van het onderzoek. Omdat de Gemeente Haarlemmermeer een vergelijkbaar onderzoek wenste kon ook de werkwijze van Amstelring betrokken worden in het onderzoek. Het door Bureau HHM uitgevoerde onderzoek 'Methodische Thuisbegeleiding' concludeert dat de methodieken en werkwijzen van begeleiding aan ontregelde huishoudens eenduidiger, transparanter en evenwichtiger moeten zijn om het maximaal effect te hebben. De criteria voor toegang en inzet van deze vorm van begeleiding moeten daarom worden aangescherpt. Belangrijk instrument hiervoor is het centraliseren van de toegang tot de begeleiding. Het onderzoeksrapport treft u aan in bijlage A bij de conceptnota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers", reg.nr. STZ/WWGZ/2010/420667.

2.4.2 Veranderingen door de Pakketmaatregel

De rapportage van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ, stand van zaken op 1-4-2010) laat zien, dat in de gemeente Haarlem minimaal 850 mensen van de bijna 2230 mensen met een indicatie op 1 januari 2009 na de herindicatie geheel of gedeeltelijk uren begeleiding

verloren. Deze mensen zijn of zullen mogelijk op zoek gaan naar een alternatief.* De rest heeft de indicatie behouden of heeft nu intramurale zorg. Daarnaast is bij een grote groep de indicatie verlopen. Van deze mensen is niet bekend of zij opnieuw een indicatie hebben aangevraagd en wat hiervan het resultaat was.

Situatie op 1 april 2010	Aantal
Minder begeleiding	601
Geen begeleiding	146
Wel AWBZ zorg, maar geen begeleiding	102
Intramurale zorg	255
Gelijk of meer begeleiding	387
Indicatie verlopen	790
<i>Totaal</i>	<i>2281</i>

Aantal Haarlemmers dat minder begeleiding of geen begeleiding meer ontvangt (bron: CIZ).

Uit de CIZ gegevens weten we niet of mensen die (gedeeltelijk) hun indicatie hebben verloren opnieuw begeleiding nodig hebben en hoe die begeleiding eruit zou kunnen zien. Aanvullend op deze gegevens is in 2010 door de afdeling Onderzoek en Statistiek onderzoek verricht onder de mensen met een herindicatie waaruit blijkt dat zij minder of geen uren begeleiding meer krijgen. Er zijn 445 mensen aangeschreven die toestemming hadden gegeven aan het CIZ om hun gegevens beschikbaar te stellen aan de gemeente. Hiervan namen uiteindelijk 129 mensen deel. MEE heeft een groot deel van de vragenlijsten afgenomen. Gelijktijdig met het afnemen van de vragenlijst werd ook de aandacht gevestigd op het ondersteuningsaanbod van MEE. Uiteindelijk heeft MEE 257 Haarlemmers ondersteund bij het zoeken naar alternatieven. Het onderzoeksrapport vindt u in bijlage B bij de conceptnota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers", reg.nr. STZ/WWGZ/2010/420667.

9

De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn:

- Ouderen verliezen hun begeleiding relatief vaker volledig, terwijl jongeren vaker hun begeleiding gedeeltelijk verliezen.
- Bijna een kwart van de ondervraagden geeft aan dat de herindicatie toereikend is en dat geen extra begeleiding nodig is.
- Mensen doen eerst een beroep op mantelzorgers en vrijwilligers. Een klein deel van de mensen geeft aan dat dit een definitieve oplossing oplevert voor hun ondersteuningsbehoefte
- Driekwart van de ondervraagden heeft geen passend alternatief gevonden. De helft van de ondervraagden heeft daar wel in sterke mate behoefte aan, ook als al een alternatief gevonden is. Het gaat hierbij om mensen die gedeeltelijk of volledig hun begeleiding hebben verloren. Een mogelijke oorzaak voor het feit dat niet iedereen op zoek is naar een alternatief, is dat de indicaties ruimer waren dan wat daadwerkelijk nodig was.

---

* De herindicaties in het kader van de Pakketmaatregel zijn afgerond. Dit betekent dat in het vervolg - bij ongewijzigd toepassen van de indicatiecriteria door het CIZ - circa 850 Haarlemmers geen of minder recht hebben op AWBZ-begeleiding dan vóór de Pakketmaatregel. Dit hoeft dus niet jaar op jaar om dezelfde 850 personen te gaan.

- Vooral ouderen maken als alternatief gebruik van bestaande welzijnsvoorzieningen. Anderen hebben andere alternatieven gevonden, zoals begeleid werken, reguliere naschoolse opvang of huishoudelijke hulp.
- Het zoeken naar alternatieven gaat niet iedereen even goed af. Niet iedereen was bekend met het aanbod van MEE. De mensen die er wel gebruik van hebben gemaakt geven aan hierover tevreden te zijn.
- Het overgrote deel van de mensen wil in de nieuwe situatie graag dezelfde vorm van begeleiding.
  - Ruim de helft (61%) maakte in de oude situatie gebruik van individuele begeleiding. Het grootste deel daarvan was jonger dan 65 jaar. Het gaat daarbij vooral om hulp bij het dagelijks functioneren, bijvoorbeeld op het gebied van administratie, financiën en/of planning of begeleiding bij bezoek aan een hulpverlener, wandelen of sociale activiteiten.
  - Ongeveer een derde (34%) ontving in de oude situatie groepsbegeleiding. Hiervan was ruim de helft ouder dan 65 jaar. Het doen van gezellige dingen, samen eten en drinken waren de meest genoemde activiteiten. De begeleiding richtte zich dus vooral op het bieden van gezelschap, het tegengaan van eenzaamheid en/of het doen van lichamelijke en geestelijke oefeningen.

Uit het onderzoek blijkt dat - hoewel voor sommige groepen de impact van de Pakketmaatregel minder blijkt te zijn - toch de helft van de ondervraagden aangeeft wel degelijk een (sterke) behoefte te hebben aan alternatieve vormen van begeleiding. De onderzoekers geven aan dat het dus te verwachten is dat de meeste mensen die te maken hebben gekregen met de Pakketmaatregel nog op zoek zullen gaan naar alternatieven. Zij bevelen aan aandacht te besteden aan de ondersteuning bij het vinden van deze alternatieven.

Op basis van de resultaten lijkt vooral de vraag naar 'lichtere' vormen van begeleiding, voor met name ouderen en mensen met een lichamenlijk probleem, toe te nemen. Het gaat hierbij om begeleiding bij het dagelijks functioneren of het tegengaan van eenzaamheid. Daarnaast kan de Pakketmaatregel volgens het onderzoek leiden tot meer vraag van jongeren en mensen met een psychiatrische aandoening naar flexibele oplossingen en individueel maatwerk.

Uit de gesprekken met en de schriftelijke tussenrapportages van Haarlemse zorg- en welzijnsinstellingen naar aanleiding van het Plan van Aanpak 2010 Pakketmaatregel AWBZ wordt het beeld uit het onderzoek bevestigd. De instellingen zijn actief aan de slag gegaan met de ontwikkeling van nieuwe arrangementen en projecten waarbij de werving van vrijwilligers en deelnemers nu volop in gang is. Het aanbod wordt zo veel mogelijk op de individuele wensen van de mensen afgestemd. Vooral het beeld dat nog niet iedereen een alternatief heeft gevonden wordt breed gedeeld. Instellingen geven aan dat zij actief op zoek zijn naar mensen die begeleiding nodig hebben. Er wordt actief geadverteerd en contact gezocht met verwijzers zoals huisartsen, fysiotherapeuten, MEE en het Loket Haarlem. Uit de signalen van instellingen valt af te leiden dat de 'vraag' het 'aanbod' nog onvoldoende weet te vinden, maar dat ook het 'aanbod' er nog niet in slaagt de 'vragers' echt te bereiken.

Deels komt dit omdat soms alsnog een AWBZ-indicatie werd afgegeven, maar ook omdat vooral oudere mensen nog niet kunnen wennen aan het idee van een alternatief of zich onvoldoende kunnen voorstellen bij het alternatieve aanbod. Instellingen bevestigen dat veel mensen na het verliezen van hun indicatie niet meteen actief op zoek gaan naar mogelijkheden en alternatieven. Eerst wordt in eigen kring een oplossing gezocht. Dit blijkt niet altijd toereikend.

Daarnaast wordt door diverse instellingen gesignaleerd dat mensen die zich afschermen van (een gedeelte van) zorg- en hulpverlening zelf niet aan de bel trekken als zij hun AWBZ-begeleiding hebben verloren. Vaak zijn de problemen daarmee immers niet opgelost.

Uit het onderzoek en de gesprekken blijkt dat in de aanpak aandacht besteed dient te worden aan:

- versterking van netwerken en sociale verbanden;
- ondersteuning bij het vinden en organiseren van een (alternatief) aanbod;
- het ontwikkelen van een aanbod van collectieve arrangementen gericht op het begeleiden bij de invulling van het dagelijkse leven met aandacht voor individuele wensen.

3. UITVOERING

3.1 Inleiding

De Haarlemse Wmo-visie is het uitgangspunt bij het organiseren van ondersteuning en begeleiding voor Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers. Deze nota begeleiding kan daarom beschouwd worden als een nadere invulling op het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning. De Wmo-piramide uit de Wmo-visie is daarom ook uitgangspunt voor de voorstellen in deze nota.

Figuur 1. De piramide van verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning

12

De Haarlemse Wmo-visie is er op gericht maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk onderin de piramide organiseren. Dat wil zeggen: gericht op sterke sociale netwerken en een zo zelfstandig mogelijk bestaan, kijkend naar de eigen kracht en mogelijkheden van mensen. De organisatie van ondersteuning en begeleiding richt zich op de twee middelste lagen van de piramide. Welzijnsorganisaties zijn in deze beide lagen een cruciale schakel in de uitvoering van ondersteuning en begeleiding. De volgende doelen worden hierbij nagestreefd:

- De sociale netwerken van mensen te versterken en afhankelijkheid van voorzieningen te voorkomen;
- Collectieve voorzieningen zodanig aan te bieden dat zij een alternatief kunnen zijn voor individuele voorzieningen. Om die reden is ervoor gekozen om geen vouchers of Persoonsgeboden budgetten te verstrekken.
- Pas als deze zaken onvoldoende ondersteuning bieden kunnen - in laatste instantie - individuele voorzieningen worden ingezet.

Dit betekent dat de activiteiten bij voorkeur worden uitgevoerd door welzijnsinstellingen of vrijwilligersorganisaties, in nauwe samenwerking met zorginstellingen in verband met hun kennis van doelgroepen en aansluiting op AWBZ-zorg. Bij de projecten wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij activiteiten in wijken en buurten en goed werkende initiatieven. Als een snelle tijdelijke interventie nodig is om daarna de regie van het eigen leven weer op te pakken, zoals bij ontregelde gezinnen en individuen, is een individuele aanpak meestal wel aan de orde.

3.2 Omvang van de vraag

Minimaal 850 Haarlemmers hebben op 1 april 2010 gedeeltelijk of volledig hun begeleiding verloren. Op basis van de resultaten van het onderzoek van Onderzoek en Statistiek en HHM is globaal de situatie van de Haarlemmers die hun indicatie hebben verloren of psychosociale hulp nodig hebben als volgt:

150-200 Haarlemmers hebben geen aanvullende begeleiding nodig

- Geen aanvullende maatregelen noodzakelijk

300-400 Haarlemmers hebben ondersteuning nodig bij het zoeken naar een (alternatief) aanbod en/of het organiseren daarvan.

- Oplossingen (paragraaf 3.3)
- Extra inzet ouderenadviseurs
  - Inzet MEE
  - Netwerktafels

500-600 Haarlemmers hebben behoefte aan (een alternatief) voor hun begeleiding.

- Oplossingen (paragraaf 3.4):
- Dagarrangementen en inloopvoorzieningen
  - Maatjes en andere vrijwilligers
  - Kwartiermaken naar bestaand aanbod
  - Psychosociale begeleiding
  - Eigen Kracht Conferenties

3.3 Ondersteuning bij het zoeken naar alternatieven.

Voor alle inwoners in Haarlem is het belangrijk om hun eigen leven vorm te kunnen geven. Het hebben van overzicht en regie over het eigen leven is niet altijd vanzelfsprekend voor de doelgroep. Vaak kunnen mensen echter veel meer zelf of samen met hun netwerk organiseren en zijn er meer passende begeleidingsmogelijkheden dan aanvankelijk gedacht.

Bij het Loket Haarlem kunnen alle Haarlemse burgers terecht met vragen over regelingen, voorzieningen en producten op het gebied van wonen, welzijn, zorg, vervoer en financiën. Daarnaast biedt Loket Haarlem ook praktische ondersteuning zoals hulp bij het aanvragen van voorzieningen. Het Loket Haarlem streeft ernaar de vraag (ook achter de vraag) te verhelderen en vervolgens objectief en integraal te adviseren. De dienstverlening van MEE en de ouderenadviseurs is erop gericht samen met en voor de klant actief op zoek te gaan naar alternatieven. De dienstverlening van MEE en de ouderenadviseurs is daarmee aanvullend op de dienstverlening van Loket Haarlem. In 2009 en 2010 heeft MEE van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport extra budget gekregen voor ondersteuning van mensen die getroffen zijn door de Pakketmaatregel AWBZ. Het voorzag in de behoefte om gericht te zoeken naar een alternatief, maar geeft ook nieuwe mensen de kans om ondersteund te worden bij het vinden van een passend begeleidingsaanbod. Ouderen kunnen ook ondersteuning krijgen van een ouderenadviseur.

Ook als mensen een aanvraag doen in het kader van de Wmo wordt breed gekeken naar de situatie van de aanvrager. De 'kanteling in de Wmo' zorgt ervoor dat medewerkers met een brede kijk bij de klant aan tafel zitten. Bij minimaal de helft van de aanvragen wordt ook een huisbezoek uitgevoerd. Als dit niet voldoende blijkt of mensen niet eerst een aanvraag doen, zijn er andere mogelijkheden voor ondersteuning bij het zoeken naar alternatieven.

Welzijnsorganisaties en zorginstellingen kunnen ook een rol vervullen waar het gaat om het helpen bij het vinden van alternatieven. Vooral welzijnsorganisaties hebben een centrale plek in de wijk, en dragen bij aan het overzicht hebben van het wel en wee van de wijkbewoners. Door 'eropaf te gaan', ogen en oren te zijn en op basis van die kennis en deskundigheid verbindingen te leggen met andere organisaties in de wijk, zijn welzijnsorganisaties een belangrijke samenwerkingspartner bij de uitvoering van welzijn en zorg in de wijk (ketensamenwerking). Mensen met psychische en/of sociale beperking hebben over het algemeen moeite om gebruik te maken van reguliere diensten en voorzieningen. Zo ervaren zij bijvoorbeeld drempels bij communicatie, begrip en gelijkwaardigheid in hun deelname aan het normale maatschappelijke verkeer. Dit komt enerzijds door de (voor hen) ontoegankelijkheid van de voorzieningen, anderzijds door de onbekendheid en het onvermogen van kwetsbare mensen om zelfstandig te werken aan een eigen sociaal netwerk. Een *Netwerktafel* is een laagdrempelige inloop bijeenkomst waaraan zowel mensen met een beperking als maatschappelijke instanties in de wijk deelnemen die diensten verlenen op het gebied van gezondheid, dagbesteding, wonen, scholing, het leggen van sociale contacten. Binnen een wijk, waarin het ook voor Haarlemmers met een beperking of kwetsbare Haarlemmers prettig wonen moet zijn, is de *Netwerktafel* een hulpmiddel bij het vinden van alternatieven en nieuwe mogelijkheden om mee te doen. Na vaststelling van deze nota zullen enkele *Netwerktafels* als experiment worden opgezet, waarbij specifiek aandacht is voor Haarlemmers met een beperking of een kwetsbare maatschappelijke positie. Doel is dat mensen zo in staat zijn de regie op het eigen leven te behouden of hervinden en mee te blijven doen.

14

3.4 Alternatieven en keuzemogelijkheden

Er worden voldoende alternatieven ontwikkeld, zodat voor iedereen die dat nodig heeft een passend aanbod is. Voor uitbreiding van bestaande of inrichting van nieuw aanbod wordt in de eerste plaats aangehaakt bij het al ontwikkelde brede welzijnsaanbod. Samenwerking met zorginstellingen wordt hierbij gestimuleerd vanwege hun expertise en de aansluiting op de AWBZ-zorg. Het door de gemeente gesubsidieerde aanbod wordt vraaggericht opgebouwd, zodat mensen zo veel mogelijk voor een eigen invulling kunnen kiezen.

3.4.1 Dagarrangementen en inloopvoorzieningen

Mensen die begeleiding nodig bij het inrichten van hun dagelijkse leven hebben baat bij deelname aan een dagarrangement of een aantal activiteiten in een inloopvoorziening. Hierbij staat het voorkomen van sociaal isolement, ontmoeting en zinvolle dagbesteding centraal. Tevens wordt de mantelzorg ontlast. Het accent ligt op het zoeken van aansluiting bij de activiteiten in de wijk. Inmiddels zijn en worden nieuwe dagarrangementen ontwikkeld voor jeugd met een verstandelijke beperking (tot 12 jaar), zelfstandig wonende ouderen met een psychosociale problematiek en licht dementerenden, ouderen met een (licht) verstandelijke beperking en volwassenen en ouderen met een achtergrond in de psychiatrie. Deze dagarrangementen worden door vrijwilligers uitgevoerd, ondersteund door professionals. Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de

individuele vraag van burgers bij het vormgeven van het aanbod. Deze vraaggerichte aanpak vergt een omslag in de werkwijze van aanbieders en in het keuzeprocess van de burger. Het ontwikkelen van nieuwe werkvormen om ook de individuele vraag in kaart te brengen en een plek te geven in het programma maakt dan ook deel uit van opzet van de dagarrangementen.

Het is de verwachting dat de vraag naar dagarrangementen en inlooppmogelijkheden de komende jaren toe zal gaan nemen. Dit wordt bevestigd door de onderzoeksresultaten onder de cliënten die hun indicatie (deels) zijn kwijtgeraakt. Hieruit blijkt ook dat nog lang niet iedereen die dat nodig heeft een alternatief gevonden heeft. Via onder andere de preventieve huisbezoeken onder ouderen, die al in het reguliere aanbod van het welzijnswerk opgenomen zijn, worden deze mensen opgespoord en gewezen op de mogelijkheden voor deelname aan activiteiten in een buurthuis of dagarrangement.

3.4.2 Maatjes en andere vrijwilligers

Kwetsbare Haarlemmers en Haarlemmers met een beperking hebben vaak geen uitgebreid sociaal netwerk. Daarom is het voor jong en oud belangrijk dat er regelmatig iemand langskomt, die kijkt of alles goed gaat, iets samen gaat ondernemen, zoals sport of een andere activiteit en zo nodig aan de bel trekt als er iets misgaat. Als iemand geen (sterk) sociaal netwerk heeft en het sociale contact bijna helemaal wegvalt, neemt de kans op vereenzaming en verkommering toe. Een aantal succesvolle projecten, waaronder een aantal maatjesprojecten voor mensen met een achtergrond in de psychiatrie, lichamelijke of verstandelijke beperking worden voortgezet en uitgebreid. Ook wordt door middel van het invullen van een kwartiermakersrol invulling gegeven aan bijvoorbeeld het inzetten van vrijetijdscoaches om het mogelijk te maken dat Haarlemmers met een beperking gaan sporten bij een sportvereniging.

De beschikbaarheid van voldoende deskundige vrijwilligers is een voorwaarde voor het succes van de projecten. Uit de vele aanmeldingen blijkt de belangstelling voor de koppeling aan een maatje. Op 1 maart 2010 stonden er bijvoorbeeld 23 Haarlemmers op de wachtlijst voor een maatje vanuit het maatjes project van GGZ InGeest. Dit betekent dat een impuls nodig is voor de werving van vrijwilligers. Bekeken wordt in hoeverre de ontwikkelde methodieken en deskundigheid binnen de projecten door middel van kruisbestuiving ook voor andere groepen kunnen worden ingezet.

In het kader van het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011 wordt momenteel invulling gegeven aan de versterking van het vrijwilligerswerk. In het project 'versterken van het vrijwilligerswerk' wordt gewerkt aan drie speerpunten: ten eerste het werven van nieuwe vrijwilligers, inclusief het houden van een wervingscampagne in het bijzonder gericht op zorgvrijwilligers, ten tweede het behoud van de huidige vrijwilligers en ten derde het verbeteren van de kwaliteit van de vrijwilligersorganisaties. Eén van de uitwerkingen van het laatste speerpunt is de oprichting van de vrijwilligersacademie die bestaande scholing zal bundelen en lacunes in het aanbod zal opvullen. Voor het project is een projectbudget beschikbaar.*

Kwartiermaken naar bestaand aanbod

---

* Naast dit project loopt er ook een project gericht op het verbeteren van de ondersteuning aan mantelzorgers. Ook hiervoor is een projectbudget gereserveerd.

Enkele instellingen zijn in 2010 begonnen met het onderzoeken van en kwartiermaken voor de doelgroep naar algemene, bestaande activiteiten. Er blijkt bij licht verstandelijk beperkten behoefte aan specifieke begeleiding bij het vinden van een plek bij een club. Van hieruit is door stichting De Baan gestart met een nieuw project waarbij een vrijetijdscouch (vrijwilliger) tijdelijk gekoppeld wordt aan een verstandelijk gehandicapte met als doel dat hij of zij een eigen plek vindt binnen een reguliere sport of culturele vereniging. Tevens wordt samengewerkt met welzijnsinstellingen voor het ontwikkelen van activiteiten op wijkniveau zoals wijkwandelingen voor de hele buurt, dus mensen met en zonder beperking. Ook wordt een kwartiermaakrol vervuld door Haarlem Effect Zuid West gericht op instroom in het welzijnswerk van mensen met een psychiatrische achtergrond. De instroom van nieuwe doelgroepen in het welzijnswerk maakt methodiekontwikkeling en het nadenken over het inrichten van nieuwe arrangementen noodzakelijk. Tevens wordt de samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg (GGZ InGeest) verder uitgebouwd. Er wordt samen in kaart gebracht welke kansen mogelijkheden er in Haarlem zijn, waar mensen met een psychiatrische achtergrond ook welkom zijn.

3.4.3 Psychosociale begeleiding

Er blijft een actief vangnet voor kwetsbare Haarlemmers gericht op het herpakken van regie op het eigen leven. Dit is gericht op gezinnen en individuen die door een opeenstapeling van problemen op diverse levensgebieden tijdelijk (extra) ondersteuning nodig hebben. Het is hierbij van belang dat vanaf het eerste begin van signalering tot en met de nazorg intensief wordt samengewerkt rond een gezin of individu. Hierbij is passende inzet van methodische thuisbegeleiding inclusief snelle interventiemogelijkheden in crisissituaties en afstemming van de inzet van Huishoudelijke Hulp met regie (HH3) essentieel.

Methodische thuisbegeleiding

De gemeente heeft voor de begeleiding van ontregelde huishoudens een aantal instrumenten. In het kader van de voorzieningen Wmo kan de zwaarste vorm van Huishoudelijke hulp met regie (HH3) worden ingezet. Hierbij worden voor de ondersteuning binnen de ontregelde huishouding schoonmaakwerkzaamheden ingezet, gecombineerd met instructie, advies, voorlichting en eenvoudige psychosociale begeleiding. Voor meer complexe situaties kan methodische thuisbegeleiding worden ingezet. Ook kan het zinvol zijn aansluitend aan de inzet van methodische thuisbegeleiding HH3 in te zetten als de situatie enigszins is genormaliseerd. Hierbij vindt afstemming van de inzet van HH3 plaats.

In het eerder genoemde onderzoek van HHM wordt bevestigd dat de instellingen die de zogenaamde methodische thuisbegeleiding leveren dit op een verschillende manier uitvoeren. De methodieken en werkwijzen van begeleiding aan ontregelde huishoudens zullen eenduidiger, transparanter en evenwichtiger moeten worden om het meeste effect te hebben. De criteria voor toegang en inzet van deze vorm van begeleiding zullen dan ook met ingang van 1 januari 2012 worden aangescherpt. Belangrijk instrument hiervoor is het op één plek regelen van de toegang. Ook de verantwoording door zorgverleners van de begeleidingsinzet kan zo worden vergemakkelijkt.

Aan deze aanbevelingen van het onderzoek wordt als volgt invulling gegeven:

1. De noodzaak van centrale toewijzing en toegang

In de huidige situatie wordt niet voorzien in een centrale toewijzing voor psychosociale begeleiding van probleemgezinnen en individuen aan de aanbieders. Het Leger des Heils en

Zorgbalans krijgen rechtstreeks aanmeldingen van diverse verwijzers (Centrum Jeugd en Gezin (CJG), Bureau Jeugdzorg, huisarts, consultatiebureau, Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK) etc.). Door de rechtstreekse toewijzing die onder de AWBZ al bestond is onvoldoende spreiding van gezinnen met een lichtere of zwaardere problematiek. Spreiding over de instellingen is belangrijk, omdat de zorg efficiënter en effectiever kan worden ingezet.

Met ingang van 1 januari 2012 zal een 'centrale toegang' voor methodische thuisbegeleiding operationeel zijn die zorg draagt voor besluitvorming over de hoeveelheid en wijze van zorgverlening. Bezien wordt of dit kan worden ondergebracht in de Brede Centrale Toegang (BCT) gezien de sterke samenhang met het aanbod van de maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Hierbij zal nauw worden samengewerkt met de afdeling dienstverlening voor wat betreft de samenhang met de indicatiestelling voor HH3. De complexere ondersteuningsvragen voor psychosociale begeleiding zullen door de 'centrale toegang' worden besproken en toebedeeld aan één van de aanbieders. De minder complexe situaties worden door de aanbieder bij aanvang gemeld bij de 'centrale toegang'. Door de betreffende aanbieder wordt in dat geval direct begeleiding ingezet. Achteraf worden steekproefsgewijs enkele van deze casussen getoetst in de 'centrale toegang'. In alle gevallen is het de bedoeling om na aanmelding of verwijzing eerst een intake te laten doen door één van de aanbieders om de situatie scherp in beeld te krijgen. Ook zal de 'centrale toegang' betrokken worden bij de evaluatie van de effecten van de begeleiding en het aanleveren van deze gegevens ten behoeve van een cliëntvolgsysteem.

2. Eenduidige methodiek en evenwichtiger verdeling van de zorgzwaarte

Met het vormen van een 'centrale toegang' is een evenwichtiger verdeling van de casussen tussen de twee aanbieders (Leger des Heils en Zorgbalans) mogelijk. Op dit moment is de verdeling in aantallen cliënten ongeveer gelijk, maar de verdeling in zorgzwaarte onevenwichtig. Dit is in de AWBZ-periode zo ontstaan, maar beide aanbieders zijn in staat zowel in 'lichtere' als in 'zwaardere' situaties te kunnen begeleiden. Door de gezinnen meer te verdelen kan gewerkt worden aan een eenduidige methodiek en het leren van elkaar. Ook is het voor de centrale toegang beter mogelijk de capaciteit efficiënt in te zetten en om te kiezen welk gezin het beste door welke instelling ondersteund kan worden. Deze wijziging heeft vanaf 2012 gevolgen voor de verdeling van de middelen over de instellingen, omdat dit bij het Leger des Heils om een vermindering en bij Zorgbalans om een vermeerdering van begeleidingsuren gaat met bijbehorende financiële consequenties. Tevens wordt met ingang van 2013 aan de beide aanbieders een garantie gegeven voor 80% van het aan hen toegewezen budget en de resterende 20% beschikbaar gesteld voor een flexibele verdeling binnen de 'centrale toegang'. Het is namelijk belangrijk dat de 'centrale toegang' ruimte heeft om de best passende begeleiding toe te wijzen.

3. Directe en brede inzet Schuldhulpverlening

In het onderzoek komt ook naar voren dat het acuut in kunnen zetten van schuldhulpverlening belangrijk is zodat vervolgens geconcentreerd kan worden op (gezins)begeleiding. Het Leger des Heils en Zorgbalans zullen via zeer korte en eenvoudige procedures (toetsing achteraf) doorzettingsmacht krijgen om meteen te kunnen handelen om zeer snel de benodigde schuldhulp te organiseren. De bedoeling is dat Humanitas op verzoek van Leger des Heils en Zorgbalans met een administratieteam bij een gezin of een individu de administratie doorneemt en op orde brengt, zodat er een aanvraag voor

schuldhulpverlening kan worden gedaan. Deze dienstverlening is aanvullend op het aanbod dat er op het gebied van schuldhulpverlening in Haarlem al is.

4. Directe inzet cleanteam

Daarnaast komt uit het onderzoek naar voren dat het direct kunnen inzetten van een cleanteam (die de grote schoonmaak houdt bij ernstige vervuiling) van belang is, omdat het anders voor de (gezins)coach onmogelijk wordt te starten met de begeleiding. Overigens is het soms ook wenselijk dat de (gezins)coach via een korte lijn huishoudelijke hulp kan aanvragen, zodat deze zelf niet belast hoeft te worden met schoonmaaktaken. Het Leger des Heils en Zorgbalans krijgen doorzettingsmacht om via zeer korte en eenvoudige administratieve procedures (toetsing achteraf) direct een cleanteam in te kunnen zetten.

Begeleiding van vrouwen en kinderen in een Blijfhuis

De BlijfGroep biedt psychosociale begeleiding aan vrouwen, eventueel met kinderen, die slachtoffer zijn van huiselijk geweld en om veiligheidsredenen hun eigen huis hebben verlaten. Deze begeleiding is gericht op het weer zelfstandig wonen (terug naar eigen huis of naar elders) binnen 6 tot 9 maanden. De BlijfGroep is zowel geconfronteerd met financiële consequenties van het schrappen van de psychosociale begeleiding uit de AWBZ als met de Pakketmaatregel en krijgt daarom steeds minder middelen voor begeleiding vanuit de AWBZ. Opvang zonder begeleiding is echter geen alternatief. Gemeenten hebben een prestatieplicht voor begeleiding van kwetsbare burgers, maar kunnen zelf de invulling ervan bepalen. De Blijfgroep vraagt in eerste instantie aan de centrumgemeenten meer budget voor deze begeleiding, omdat hiermee al een vaste subsidierelatie bestaat. Omdat de Pakketmaatregel niet alleen voor centrumgemeenten geldt, zullen wij in 2011 met de regiogemeenten in overleg treden over cofinanciering van de begeleiding door de BlijfGroep.

Begeleiding bij Herkansproject RIBW

Het RIBW voert samen met Pre Wonen een herkansproject uit, waarbij ex-daklozen na verblijf in de opvangvoorziening de Herberg met begeleiding doorstromen naar door het RIBW gehuurde zelfstandige woning, totdat ze zo stabiel functioneren dat ze zelf een huurcontract kunnen aangaan. Het is een belangrijk project dat zorgt voor doorstroming in de opvangvoorziening en voor hernieuwd burgerschap voor de klanten in een reguliere woning. De deelnemers aan dit project dreigen echter in de laatste fase van hun traject tussen wal en schip te geraken omdat zij dan geen CIZ- indicatie meer hebben. Het gaat echter in veel gevallen om mensen met chronische beperkingen die niet in één keer volledig op eigen benen kunnen staan. De subsidie van de gemeente Haarlem zal worden gebruikt om de begeleiding te bieden aan die mensen die geen AWBZ-indicatie krijgen, maar wel beperkingen ondervinden ten gevolge van langdurige, complexe psychische en maatschappelijke problematiek. Onder deze groep bevinden zich bijvoorbeeld veel zorgmijders, alcoholgebruikers of mensen met persoonlijkheidsproblematiek die zich niet willen laten diagnosticeren.

3.4.4 Eigen Krachtconferenties

Mensen uit de doelgroep hebben soms begeleiding nodig bij het nemen van beslissingen in hun leven zodat zij in staat zijn hieraan weer eigen invulling te geven. Mensen kunnen samen met familie, vrienden en dierbaren heel goed een oplossing bedenken als het tegenzit. Het gaat erom eerst uit eigen kracht te putten, voordat buitenstaanders betrokken worden bij beslissingen in het eigen leven. Eigen krachtconferenties zijn hierbij een beproefd

instrument. De conferenties zelf worden uitgevoerd door de landelijke Eigen Kracht centrale. MEE Noord-West Holland heeft een motiverende rol in het interesseren van mensen in het benutten van een Eigen Kracht Conferentie. Deze kunnen ook door andere organisaties dan MEE worden ingezet. Jaarlijks zijn 10 Eigen Kracht Conferenties beschikbaar.

5. FINANCIËN

Uitgangspunt voor de financiële onderbouwing van deze nota is dat de ontwikkeling en uitvoering van het aanbod plaatsvindt binnen het door het rijk voor dit doel verstrekte compensatiebudget. De begroting is gebaseerd op de verwachte vraag in 2011. Zowel uit landelijke rapportages als uit eigen onderzoek blijkt dat het stof van de AWBZ-maatregelen nog niet volledig is neergedaald. Zo liepen de CIZ-indicaties door tot in 2010 en zijn veel mensen in bezwaar gegaan. Hoewel inmiddels veel meer duidelijkheid bestaat over de behoefte aan begeleiding, is zeker niet uitgesloten dat er nog verborgen vraag aanwezig is of dat andere arrangementen nodig zijn. Om die reden wordt ook voorgesteld, een deel van het beschikbare budget nu in te zetten voor het ontwikkelen van nieuwe alternatieven en het nu niet benodigde budget structureel beschikbaar te houden op de begroting zodat jaarlijks flexibel ingespeeld kan worden op de vraag.

In de begroting 2011 is structureel voor de uitvoering van de nota in totaal € 1.609.964,-- aan beschikbaar. Het compensatiebudget wordt gevormd door vanuit het Rijk overgehevelde budgetten voor psychosociale begeleiding van ontregelde individuen en huishoudens en vanuit de Pakketmaatregel AWBZ:

1. Voor de psychosociale begeleiding van ontregelde huishoudens zijn gemeenten op basis van de gegevens 2007 voor het grootste deel gecompenseerd, in 2011 is een budget van € 592.694,-- vanuit de Decentralisatie-uitkering MO/VB (maatschappelijke Opvang, OGGZ en Verslavingsbeleid), de specifieke uitkering Vrouwenopvang en vanuit het gemeentefonds ontregelde gezinnen beschikbaar. Bij dit budget wordt geen compensatie toegepast door het rijk voor een mogelijke groei van de vraag naar deze begeleiding. Daarom wordt ook een deel van de psychosociale begeleiding uit het budget voor de Pakketmaatregel AWBZ bekostigd.
2. Voor de Pakketmaatregel is in de begroting 2011 € 1.017.000,-- beschikbaar. Dit is een beperkt deel van het oorspronkelijke budget. Het rijk gaat ervan uit dat binnen de Wmo ook invulling kan worden gegeven aan begeleidingsbehoefte van de doelgroep.

Hieronder vindt u een overzicht van de inzet van de financiële middelen per maatregel. In het overzicht wordt aangegeven hoe de onderscheiden budgetten voor psychosociale begeleiding en de Pakketmaatregel worden ingezet.

Bijlage 1: Financieel overzicht

In het bijgevoegde financieel overzicht wordt rekening gehouden met het van kracht worden van deze nota per 1 juli 2011 (halve jaarschijf). Op dat moment vervalt de nota "Verlenging plan van aanpak Pakketmaatregel AWBZ en psychosociaal voor 2011".

Met de kennis van nu wordt in het overzicht alvast een doorkijkje geboden naar 2012 (hele jaarschijf). Eind van dit jaar volgt evenwel nog een definitieve uitvoeringsnota 2012.

De vermelde kerndoelen in paragraaf 1.2 zijn:

- versterken van het sociaal netwerk
- ondersteuning bij het vinden van een passend aanbod
- voldoende en divers aanbod voor iedereen die het nodig heeft.

In het financieel overzicht correspondeert het kerndoel 'versterken van het sociaal netwerk' met name met 'Maatjesprojecten en vrijwilligerswerk'. Het kerndoel 'ondersteuning bij het vinden van een passend aanbod' is met name vertaald in 'Zoeken naar alternatieven' en het kerndoel 3 'voldoende en divers aanbod voor iedereen die het nodig heeft' is met name uitgewerkt in 'Dagarrangementen', 'Kwartiermaken', 'Psychosociale begeleiding', 'Eigen Kracht Conferenties'.

Opgemerkt wordt, dat de drie kerndoelen elkaar deels overlappen en niet los van elkaar gezien kunnen worden. Zo valt te verwachten dat een dagarrangement voor ouderen (kerndoel 3) tevens een versterking van het sociaal netwerk oplevert (kerndoel 1). En binnen het begeleidingsaanbod (kerndoel 3) zal blijvend aandacht geschonken moeten worden aan het stimuleren van de eigen kracht / opbouwen sociaal netwerk (kerndoel 1). Dit laatste vereist ook een bepaalde attitude van professionals die nog verder ontwikkeld moet worden.

WMO RAAD

Retouradres Postbus 511, 2003 PB Haarlem

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van Haarlem

Datum 6 april 2011
Ons kenmerk
Contactpersoon J.W. Duker (interim-secretaris Wmo-raad)
Doorkiesnummer 023-511 5041
E-mail
Kopie aan
Bijlage(n) geen
Onderwerp Advies Begeleidingsstructuur

Geacht college,

Op 17 september 2009 heeft de Wmo-raad u een advies gezonden inzake het onderwerp begeleiding. Korthedshalve verwijzen wij daarnaar en de brief treft u aan als bijlage. Deze brief ligt in het verlengde van eerder genoemd advies.

De Wmo-raad heeft kennis genomen van de diverse nota's, is goed geïnformeerd en in contact gebleven met Anna van Assema, beleidsmedewerker van de gemeente Haarlem.

Ons advies:

De Wmo-raad stelt wederom vast dat de voorgestelde bezuinigingen van de landelijke en lokale overheid op begeleiding op de kwetsbare groepen, die wij in de Wmo-raad vertegenwoordigen, deze mensen zeer hard raakt.

De WMO Raad heeft ten aanzien van de nota Samenleven in Haarlem 2011 de volgende vragen en op- en/of aanmerkingen:

blz. 4 1.2 opgave

Vallen dak- en thuislozen en verslaafden ook onder de groep kwetsbare Haarlemmers?

blz. 7/8 2.4.2 veranderingen door de Pakketmaatregel

Opmerking betreffende de grote groep mensen, waarvan de indicatie verlopen is: Het aantal mensen, dat niet gereageerd heeft op de enquête of niet zijn aangeschreven, wat wordt er voor hen gedaan? Nader onderzoek?

blz. 9 2.4.2 Verandering door de Pakketmaatregel

Vraag en aanbod van hulp dekt elkaar niet?

blz. 12 3.2 Omvang van de vraag

Per 1 april 2010 hebben 850 Haarlemmers hun begeleiding, geheel of gedeeltelijk verloren. Hoeveel mensen zijn het er nu?

blz. 12/13 Ondersteuning bij het zoeken naar alternatieven

blz. 13 welke experimenten zijn opgezet om de Haarlemmers met een beperking of kwetsbare maatschappelijke positie van alternatieve hulp te voorzien?

blz. 14 3.4.2 Maatjes en andere vrijwilligers

Opmerking wat betreft de vrijwilligers. Kan de vrijwilligersacademie voorzien in hulp en ondersteuning?

Vrijwilligersorganisaties:

De landelijke overheid geeft o.a. aan, dat de gedupeerden met of zonder MEE begeleiding, hun eigen sociale netwerk kunnen versterken door o.a. een beroep te doen op de gemeente en/of op vrijwilligersorganisaties. Het versterken van de sociale netwerken van de klant zal voor een groot deel gebeuren vanuit vrijwilligers- en mantelzorgorganisaties. Daar waar wij in 2009 adviseerden dat de Gemeente deze organisaties adequaat en op maat zou moeten ondersteunen door hen te faciliteren in de extra taken die op deze organisaties afkomen, zien wij dat ondanks ons advies, de gemeente voornemens is om te bezuinigen op veel van de organisaties die de cliënt zou kunnen helpen bij het versterken van de sociale netwerken. De WMO Raad doet dan ook een beroep op het college om de voorgenomen bezuinigingen op deze vrijwilligersorganisaties te heroverwegen.

Buuv:

Het lijkt erop dat Buuv, inmiddels in drie wijken gestart met doorgaans eenmalige activiteiten tussen wijkbewoners, niet in staat is om de AWBZ en de lokale bezuinigingen op intensieve vrijwilligershulp op te vangen in de wijken.

De Wmo Raad adviseert een onderzoek aan naar de overigens positieve resultaten van Buuv.

Daarnaast verneemt de WMO Raad graag of deze resultaten opwegen tegen de in de ogen van de Raad zeer hoge kosten van € 600.000,-- die voor dit project gemaakt zijn.

Zorgarrangementen:

De Wmo-raad adviseerde in het jaar 2009 de gemeente om zijn regierol op het gebied ketenzorg als oplossing serieus op te pakken voor deze

bezuinigingsmaatregel. Kijk daarbij niet alleen binnen de Wmo, maar kijk breder. Stimuleer samenwerking tussen de verschillende zorgaanbieders en zorgverzekeraar (dus ook AWBZ en Zorgverzekering) op zo'n manier dat het gezamenlijk aanbod van verschillende zorgaanbieders zorgt voor een goede zorg of ondersteuning voor de klant.

In 2011 ziet de Wmo-raad de zorgarrangementen nog steeds als een goede oplossing als antwoord op de voorgestelde bezuinigingen. Onze vraag is wat de gemeente, met haar regierol, ondertussen heeft gedaan om de organisaties tot samenwerking te stimuleren, waarbij de samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers in de zorg richtinggevend zou moeten zijn.

Conclusie.

Ondanks de voorzieningen, zoals die in deze nota beschreven staan, blijft in de ogen van de WMO Raad de vrees bestaan dat er nog altijd Haarlemmers buiten de boot dreigen te vallen wanneer hun begeleiding ingetrokken wordt. Het gevolg is dat zij dreigen te verkommeren, met de nodige gevolgen vandien. Daarom zou het goed zijn om een evaluatie na een bepaalde periode te houden, zodat het beleid aangepast kan worden.

Hoogachtend ,

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to read 'Gep Jongbloed'. The signature is written on a white background.

Gep Jongbloed, voorzitter WMO raad

Retouradres Postbus 511, 2003 PB Haarlem

Aan de voorzitter van de Wmo-raad

Datum 21 juli 2011
Ons kenmerk STZ/WWGZ/2011/94945
Contactpersoon J.G.M. van Assema
Doorkiesnummer 023-5115040
E-mail avanassema@haarlem.nl
Kopie aan
Onderwerp Reactie op uw advies over de conceptnota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers".

Geachte leden van de Wmo-raad,

Wij hebben uw advies over de conceptnota "Samen leven in Haarlem: begeleiding van Haarlemmers met een beperking en kwetsbare Haarlemmers" in goede orde ontvangen (STZ/WWGZ/2011/94945). Onze dank daarvoor.

Onderstaand geven wij puntsgewijs onze reactie op uw vragen en op- en/of aanmerkingen op de conceptnota.

Algemeen:

De Wmo-raad stelt wederom vast dat de voorgestelde bezuinigingen van de landelijke en lokale overheid op begeleiding op de kwetsbare groepen, die wij in de Wmo-raad vertegenwoordigen, deze mensen zeer hard raakt.

Reactie college:

Wij kunnen ons voorstellen dat uw raad als vertegenwoordiger van kwetsbare groepen, bezorgd is over de voorgestelde bezuinigingen vanuit de overheid. In onze bezuinigingsopgave worden de meest kwetsbaren zoveel mogelijk te ontzien. In het verlengde van ons beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning wordt eerst uitgegaan van de eigen kracht van mensen en van hun eigen sociale omgeving, voordat er een begeleidingsaanbod in beeld komt. We realiseren ons, zeker in het geval van de meest kwetsbaren, dat het niet altijd eenvoudig is op eigen kracht iets te bereiken. Om die reden ondersteunen we mensen die dat nodig hebben bij het ontwikkelen van hun eigen kracht, bij het opbouwen van een netwerk en bij het vinden van de juiste begeleiding.

Blz. 4 1.2 Opgave

Vallen dak- en thuislozen en verslaafden ook onder de groep kwetsbare Haarlemmers?

Reactie college:

Dak- en thuislozen vallen ook onder de groep kwetsbare Haarlemmers. Het beleid gericht op dak- en thuislozen is vastgelegd in het Stedelijk Kompas. Het Kompas raakt aan deze nota over de begeleiding, met name waar het de psychosociale begeleiding van ontregelde huishoudens betreft. We hebben daarom voorgesteld de BCT (Brede Centrale Toegang) een rol te laten vervullen in de toewijzing van begeleiding in de complexere situaties.

Naast een activeringsdoelstelling hebben de begeleidingsactiviteiten in deze nota ook een functie in het voorkomen van (verdere) ontregeling. In het uiterste geval kan dit betrekking hebben op het voorkomen van een thuisloze- of dakloze situatie.

Blz. 7/8 2.4.2 Veranderingen door de Pakketmaatregel

Opmerking betreffende de grote groep mensen, waarvan de indicatie verlopen is: Het aantal mensen, dat niet gereageerd heeft op de enquête of niet zijn aangeschreven, wat wordt er voor hen gedaan? Nader onderzoek?

Reactie college:

Iedereen die het CIZ toestemming had gegeven om hun gegevens beschikbaar te stellen aan de gemeente, is door ons aangeschreven.

Wij zullen ons nog beraden over een herhaling van het eerder gehouden O&S-onderzoek uit 2010. De kosten van het onderzoek en te verwachten resultaten moeten tegen elkaar worden afgewogen.

Blz. 9 2.4.2. Veranderingen door de Pakketmaatregel

Vraag en aanbod van hulp dekt elkaar niet?

Reactie college:

Bij de invoering van de Pakketmaatregel is - gebaseerd op de informatie die beschikbaar was vanuit Zorgkantoor/VWS/VNG - bedacht aan welk aanbod vooral behoefte zal zijn. Vervolgens is – uitgaande van het bestaande brede welzijnsaanbod – nagegaan welke organisaties extra of nieuw aanbod konden bieden om aan deze behoefte tegemoet te komen.

Ervaringen uit 2010 en het uitgevoerde O&S-onderzoek geven ons meer duidelijkheid over de behoefte aan begeleiding. Tegelijk is niet uitgesloten dat er nog verborgen vraag aanwezig is of dat in de toekomst andere arrangementen nodig zijn. De aanbeveling uit het onderzoek om aandacht te besteden aan de ondersteuning bij het vinden van alternatieven, hebben wij in deze nota overgenomen. Op deze wijze worden vraag en aanbod zo goed mogelijk afgestemd.

Blz. 12 3.2 Omvang van de vraag

Per 1 april 2010 hebben 850 Haarlemmers hun begeleiding, geheel of gedeeltelijk verloren. Hoeveel mensen zijn het er nu?

Reactie college:

De Pakketmaatregel-operatie is in april 2010 afgerond. Er vinden dus geen herindicaties meer plaats in het kader van deze maatregel. Wij hebben nu geen

inzicht in hoeveel personen voor welke AWBZ-grondslag/functie wel of geen (nieuwe) indicatie krijgen.

Het getal 850 is een richtgetal: als gevolg van de Pakketmaatregel hebben circa 850 Haarlemmers in het vervolg geen of minder recht op AWBZ-begeleiding. Dit zullen niet jaar op jaar dezelfde 850 personen te zijn.

Blz. 12/13 Ondersteuning bij het zoeken naar alternatieven
Welke experimenten zijn opgezet om de Haarlemmers met een beperking of kwetsbare maatschappelijke positie van alternatieve hulp te voorzien?

Reactie college:

Het experiment Netwerktafels wordt door Effect, Dock en InGeest in samenwerking voorbereid. Een Netwerktafel is een laagdrempelige inloopbijeenkomst in de wijk voor mensen die moeite hebben om rechtstreeks gebruik te maken van voorzieningen. Het is een hulpmiddel bij het vinden van alternatieven en van nieuwe mogelijkheden om te participeren. Het experiment kan pas van start gaan als deze nota definitief is vastgesteld.

Blz. 14 3.4.2 Maatjes en andere vrijwilligers
Opmerking wat betreft de vrijwilligers. Kan de vrijwilligersacademie voorzien in hulp en ondersteuning?

Reactie college:

Ja. Het verbeteren van de kwaliteit van de vrijwilligersorganisaties is één van de speerpunten van het project ‘versterken van het vrijwilligerswerk’ dat is voortgekomen uit het beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning. De oprichting van een vrijwilligersacademie is één van de uitwerkingen van dit speerpunt. De vrijwilligersacademie zal bestaande scholing bundelen en lacunes in het aanbod opvullen.

Vrijwilligersorganisaties:
De landelijke overheid geeft o.a. aan, dat de gedupeerden met of zonder MEE begeleiding, hun eigen sociale netwerk kunnen versterken door o.a. een beroep te doen op de gemeente en/of op vrijwilligersorganisaties. Het versterken van de sociale netwerken van de klant zal voor een groot deel gebeuren vanuit vrijwilligers- en mantelzorgorganisaties. Daar waar wij in 2009 adviseerden dat de Gemeente deze organisaties adequaat en op maat zou moeten ondersteunen door hen te faciliteren in de extra taken die op deze organisaties afkomen, zien wij dat ondanks ons advies, de gemeente voornemens is om te bezuinigen op veel van de organisaties die de cliënt zou kunnen helpen bij het versterken van de sociale netwerken.

De WMO Raad doet dan ook een beroep op het college om de voorgenomen bezuinigingen op deze vrijwilligersorganisaties te heroverwegen.

Reactie college:

Haarlem telt veel vrijwilligersinitiatieven. Juist omdat we dat als gemeente zeer waarderen, wordt momenteel in het voornoemde project ‘versterken van het vrijwilligerswerk’ invulling gegeven aan de versterking van het vrijwilligerswerk. Hiervoor is een projectbudget beschikbaar. Daarnaast loopt er ook een project dat is

gericht op het verbeteren van de ondersteuning aan mantelzorgers. Ook hiervoor is een projectbudget gereserveerd.

Aanvullend staan in deze nota onder het kopje “Maatjesprojecten en vrijwilligerswerk” de activiteiten die direct verband houden met het versterken van de sociale netwerken van de klant. Indirect zullen overigens veel van de andere activiteiten (o.a. dagarrangementen voor ouderen, inloopvoorziening ROADS, Kwartiermaakactiviteiten) ook een versterking van het sociale netwerk opleveren. In onze bezuinigingsvoorstellen worden de uitvoerende vrijwilligersorganisaties zoveel mogelijk ontzien. In bepaalde gevallen wordt een efficiencykorting van 5% per 2014 voorgesteld. Tandem, de organisatie voor mantelzorgondersteuning, wordt in de voorstellen geheel ontzien.

Buuv:

Het lijkt erop dat Buuv, inmiddels in drie wijken gestart met doorgaans eenmalige activiteiten tussen wijkbewoners, niet in staat is om de AWBZ en de lokale bezuinigingen op intensieve vrijwilligershulp op te vangen in de wijken.

De Wmo Raad adviseert een onderzoek aan naar de overigens positieve resultaten van Buuv.

Daarnaast verneemt de WMO Raad graag of deze resultaten opwegen tegen de in de ogen van de Raad zeer hoge kosten van € 600.000,-- die voor dit project gemaakt zijn.

Reactie college:

Het BUUV-project heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid en het versterken van sociale verbanden in Haarlemse wijken. BUUV richt zich op de bevordering van zelfredzaamheid van burgers in de context van hun eigen (buurt)netwerk. Daarnaast wil BUUV een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een toekomstbestendige vorm van hulp bij het huishouden.

BUUV heeft geen directe bezuinigingsdoelstelling.

Vrijwilligersorganisaties en andere maatschappelijke partners in zorg welzijn en wonen zullen ook in de toekomst altijd een rol moeten spelen in het sociale domein. Wij streven naar een situatie waarin bewoners in de buurt gefaciliteerd worden in het vragen en vinden van hulp van buurtbewoners of stadgenoten op een laagdrempelige manier. De verwachting is dat BUUV hierin in toenemende mate kan voorzien. Overigens zijn, zoals eerder opgemerkt, in onze bezuinigingsvoorstellen de uitvoerende vrijwilligersorganisaties juist ontzien.

Er is in een tussentijdse evaluatie van BUUV voorzien (uitvoering hoogstwaarschijnlijk voor de zomer en beschikbaar na het zomerreces). Een kosten-baten afweging kan pas na afloop van de experimentperiode worden gemaakt.

Zorgarrangementen:

De Wmo-raad adviseerde in het jaar 2009 de gemeente om zijn regierol op het gebied ketenzorg als oplossing serieus op te pakken voor deze bezuinigingsmaatregel. Kijk daarbij niet alleen binnen de Wmo, maar kijk breder. Stimuleer samenwerking tussen de verschillende zorgaanbieders en zorgverzekeraar (dus ook AWBZ en Zorgverzekering) op zo'n manier dat het

gezamenlijk aanbod van verschillende zorgaanbieders zorgt voor een goede zorg of ondersteuning voor de klant.

In 2011 ziet de Wmo-raad de zorgarrangementen nog steeds als een goede oplossing als antwoord op de voorgestelde bezuinigingen. Onze vraag is wat de gemeente, met haar regierol, ondertussen heeft gedaan om de organisaties tot samenwerking te stimuleren, waarbij de samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers in de zorg richtinggevend zou moeten zijn.

Reactie college:

In deze nota is een start gemaakt met de samenwerking tussen AWBZ-gefinancierde organisaties en door ons gesubsidieerde organisaties. Zo wordt er bij de dagarrangementen voor ouderen samengewerkt door welzijnsinstellingen en zorginstellingen (kennis van de doelgroep en aansluiting op AWBZ-zorg). En zo kan de cliëntondersteuning van MEE of de Eigen Kracht Conferentie voor een klant een combinatie van ondersteuningsmogelijkheden opleveren.

Overigens geldt voor steeds meer organisaties in dit dossier dat ze zowel door de AWBZ (vanaf het moment dat klanten AWBZ-geïndiceerd zijn) als door ons gefinancierd worden. Dit geldt o.a. voor de BlijfGroep, Leger des Heils, ROADS. Bepaalde activiteiten, zoals de Netwerktafels en de Kwartiermakerschappen, zijn speciaal bedoeld om organisaties te stimuleren tot (verdere) samenwerking.

Wij nemen uw advies op dit punt verder mee in onze voorstellen voor systeeminnovatie (Hof 2.0). Daarin streven we verdergaande afspraken met de bredere AWBZ-zorg en de Zorgverzekering na.

De samenwerking tussen vrijwilligers en beroepskrachten in de zorg krijgt aandacht in ons plan van aanpak 'versterking vrijwilligerswerk'. De rol van de vrijwilliger in de zorg wordt, mede onder druk van de bezuinigingen, steeds belangrijker. Daarom is de werving van zorgvrijwilligers één van de maatregelen in het voornoemde plan van aanpak. Een andere maatregel is het beter organiseren van de verhouding tussen vrijwilligers en professionals in de zorg.

Conclusie.

Ondanks de voorzieningen, zoals die in deze nota beschreven staan, blijft in de ogen van de WMO Raad de vrees bestaan dat er nog altijd Haarlemmers buiten de boot dreigen te vallen wanneer hun begeleiding ingetrokken wordt. Het gevolg is dat zij dreigen te verkommeren, met de nodige gevolgen vandien. Daarom zou het goed zijn om een evaluatie na een bepaalde periode te houden, zodat het beleid aangepast kan worden.

Reactie college:

Wij delen deze zorg met u en onze inspanningen zijn erop gericht dit zoveel mogelijk te voorkomen. Wij zijn daarom regelmatig in gesprek met de instellingen die in de wijken actief zijn. Deze instellingen (zorginstellingen, welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties) zijn de ogen en oren van de wijk. Wij beschikken ook over een aantal instrumenten, zoals het preventief huisbezoek en de omnibusenquête om trends waar te nemen. Daarnaast geven o.a. Loket Haarlem en Wmo-voorzieningen hierover signalen af.

Evaluatie van het beleid met het oog op bijsturing achten wij zinvol, zeker op beleidsterreinen waar nog van alles in ontwikkeling is. Aangekondigd is de decentralisatie van de volledige AWBZ-begeleiding naar gemeenten per 2013/2014.

Daarnaast oriënteren we ons op de mogelijkheden van systeeminnovaties binnen het sociaal domein (Hof 2.0). Bij beide ontwikkelingen zal ook de nota “Samen leven in Haarlem...” tegen het licht worden gehouden en waar nodig aangepast worden aan de nieuwe inzichten. Om die reden plannen wij voor deze nota geen aparte evaluatie in.

Wij verwachten met vorenstaande reacties antwoord te hebben gegeven op uw vragen en op- en/of aanmerkingen op de conceptnota. Wij hebben uw advies verwerkt in de nota.

Hoogachtend,
Namens het college van Burgemeester en Wethouders,

Mevr. J.J.M. Angenent
Hoofd afdeling Wonen, Welzijn, Gezondheid en Zorg